

Περί των, σήμερον, Ελλήνων (Εμμανουήλ Ροΐδης)

Οι ομιλούντες περί της ωραιότητος, του τύπου και της υπεροχής του πνεύματος φυλής τίνος, της ελληνικής λ.χ., δεν έχουσι βεβαίως υπ' όψιν τους πολλούς, αλλά μόνον τας ευαρίθμους εξαιρέσεις από της διακρινούσης απανταχού του κόσμου την ανθρωπίνην πλειονοψηφίαν ηλιθιότητος και δυσμορφίας.

Πληθύς μικροσκοπικών φωσφορούχων εντόμων, ων έκαστον είναι καθ' εαυτό αλαμπές και αόρατον, καθιστά την θάλασσαν φαεινήν. Κατά τον αυτόν περίπου τρόπον, αι εκατοντάδες των ημετέρων συλλόγων, και αι χιλιάδες των ημετέρων ποιητών, συγγραφέων, ρητόρων, καθηγητών και δημοσιογράφων, χρησιμεύουσιν ίσως προς φωτισμόν τοῦ Ελληνισμού, λέγομεν δε ίσως, διότι είναι ζήτημα αν έκαστος τούτων παρέχη φως, έστω και όσον το τοῦ μικροσκοπικού εντόμου.

Η διάνοια του Έλληνος είναι αγρός, τον οποίον ούτος αφίνει ως επί το πολύ χέρσον, διότι γνωρίζει ότι η δαπάνη της καλλιεργείας δεν ήθελε καλυφθή υπό του προϊόντος συγκομιδής. Προς τί λ.χ. να κοπιάση τις όπως γείνη ελληνιστής, κινδυνεύων ν' αποθάνη της πείνης, ενώ γινόμενος κουμουνδουριστής δύναται ν' απολαύση τον επιούσιον άρτον του και έδραν εν τω Πανεπιστημίω;

Η, προς την εκπαίδευσιν και τα ελευθέρια επαγγέλματα, κλίσις των σήμερον Ελλήνων, πλησιάζει να καταντήση παροιμιώδης. Ο ακριβώς όμως εξετάζων το πράγμα, πείθεται διτι η φιλομάθεια αύτη του Έλληνος πολύ ομοιάζει την ευσέβειαν του εν Ιταλία χωρικού, όστις γίνεται καπουκίνος, ουχί όπως κατακτήση τον Παράδεισον, αλλά μόνον και μόνον όπως τρώγη χωρίς να σκάπητ.

Εκ πάντων των ανθρώπων, ο Έλλην είναι ο μείζων έχων κλίσιν εις το να νομίζη εαυτόν μόνην αιτίαν παντός κύκλω του γινομένου θορύβου, ως ο μέθυσος εκείνος, όστις ούρων πλησίον βρύσεως έμεινεν εκεί όλην την νύκτα, νομίζων ότι εξ αυτού εκπορεύεται όλον το ύδωρ το όποιον ήκουε να τρέχη.

Από τίνος χρόνου, πολλοί παρ' ημίν λόγιοι, μη αρκούμενοι να φωτίζωσι και να τέρπωσι τους συμπολίτας αυτών, ήρξαντο πέμποντες τα έργα των εν πρωτοτύπω ή μεταφράσει και εις τους Ευρωπαίους. Τούτο είναι περίπου το αυτό, ως ει εστέλλοντο κέδροι εις τον Λίβανον, πάγος εις την Σιβηρίαν ή γυναίκες εις την Κιρκασίαν.

Ουδόλως ήθελε τις παραδοξολογήσει ισχυριζόμενος, ότι ο Βόλφιος, ο Έγκελ, ο Χάρτμαν, ο Σπένσερ και ο Καρό ηδύναντο να ζήσωσι και ν' αποθάνωσιν εν Ελλάδι απαρατήρητοι, ίσως δε και της πείνης, αν εστερούντο αρκούσης πολιτικής επιρροής, όπως αξιωθώσι να γίνωσι συνάδελφοι των κ.κ. Κοτζιά και Πυλαρινού.

Πολλοί αποδίδουσι την παρ' ημίν επικρατούσαν θεσιθηρίαν εις την πενίαν των σήμερον Ελλήνων, αλλά το κακόν προέρχεται μάλλον εκ του ότι και ο πτωχότερος των Ελλήνων κέκτηται στρέμμα τι αμπέλου, καλύβην, μικράν σύνταξιν, γωνίαν οικοπέδου ή άλλην οιανδήποτε κτήσιν, επιτρέπουσαν αυτώ να τρώγη ξηρόν άρτον και να θεσιθηρή εφ' όλον το διάστημα του βίου του, όπως προμηθευθή εν οιονδήποτε προσφάγιον.

Ο μακαρίτης Δεληγεώργης, μου εξέθεσε πολλάκις την γνώμην του περί της Μεγάλης Ιδέας ως εξής: Ότι πριν σκεφθώμεν περί κατακτήσεως των επαρχιών της δούλης Ελλάδος, πρέπει να κατακτήσωμεν τας της ελευθέρας, απαλλάσσοντες αυτάς του ζυγού των επαρχιακών τυραννίσκων και φυγοδίκων.

Αν στενή ήναι η οδός του Παραδείσου, δεν είναι αφ' ετέρου, όσον λέγεται πλατεία, εν Έλλάδι τουλάχιστον, η λεωφόρος της απωλείας. Πλείστους τω όντι άπαντα τις παρ' ημίν καλούς ανθρώπους, έχοντας πάσαν προθυμίαν να γίνωσι ραδιούργοι, κόλακες, καταχρασταί, άτιμοι, λαθρέμποροι και συκοφάνται, όπως προαχθώσιν ή τουλάχιστον χορτασθώσι, και εν τούτοις καταδικαζομένους υπό της ασπλάγχχνου ειμαρμένης εις ισόβιον τιμιότητα και πείναν.

Το ν' ασχολήται τις εν Ελλάδι εις γενικά και απλώς θεωρητικά ζητήματα είναι περίπου το αυτό, ως ει χειρουργός, περικυκλούμενος υπό ηλκωμένων, αντί να μεταχειρίζηται την μάχαιραν και το πυρ κατά της σαπράς σαρκός, κατεγίνετο συντάσσων πραγματείας περί πυαιμίας και φαγεδαίνης.

Τον ορεγόμενον να εκφράση την γνώμην του περί των πολιτικών ημών πραγμάτων εν πάση αμεροληψία και δικαιοσύνη, αποθαρρύνει πάντοτε ο εξής συλλογισμός, ότι αι παρατηρήσεις αυτού, όσον ορθαί και ακριβείς και αν ήναι, θέλουσιν έχει επί της πορείας των πολιτευομένων τόσην μόνον επιρροήν, όσην και αι παρατηρήσεις

του κ. Κοκκίδου επί της πορείας των αστέρων.

Κατά τας ημέρας των στηλιτικών, ήκουσα ξένον, γηράσαντα παρ' ημίν, να εκφράζη την ακόλουθον γνώμην: «Έκαστος τόπος έχει την πληγήν του, η Αγγλία την ομίχλην, η Βλαχία την ακρίδα, η Αίγυπτος τας οφθαλμίας και η Ελλάς τους Έλληνας».

Περί των εν Ελλάδι γυναικών, δύναται τις να είπη ότι υπερέχουσι τους άνδρας κατά τούτο, ότι τα αθύρματα αυτών, ουδόλως είναι κατώτερα των αλλαχού γυναικείων. Όπως η Παρισινή, ούτω και η πλουσία Αθηναία δύναται να ενδυθή εσθήτα του Βορθ, να κρούση κύμβαλον του Εράρδου, να σύρηται υπό ρωσικών ίππων και να εκλέξη εραστήν μεταξύ του διπλωματικού σώματος. Τα ανδρικά όμως αθύρματα, η πολιτική, η επιστήμη, η στρατιωτική, φιλολογική ή άλλη οιαδήποτε φιλοδοξία, ουδέν άλλο είναι σήμερον εν Ελλάδι, η ελεεινή τις παρωδία των εν Ευρώπη τοιούτων.

Η Αφροδίτη, ο κάλλιστος των αστέρων, ονομάζεται το πρωί Εωσφόρος, ίσως διότι αι γυναίκες, αι τοσούτον ωραίαι κατά την έναρξιν εσπερίδος, γίνονται το πρωί εκ του καμάτου, του καταρρεύσαντος ψιμμουθίου και των καταπεσόντων βοστρύχων άσχημοι ως ο Διάβολος.

Ολίγοι υπάρχουν οι μη άπαξ τουλάχιστον κατά την διάρκειαν του βίου υποθέσαντες, ότι η Μοίρα δύναται να κόψη της ζωής των, ουχί όμως και του κατέχοντος αυτούς αισθήματος, το νήμα. Αλλ' εν τούτοις η πείρα αποδεικνύει ότι εκ πασών των εγχειρήσεων, η μάλλον ακίνδυνος είναι η του αισθήματος αποκοπή.

Διπλωμάτης γυναικοθήρας, πλείστης τυχών εν Αθήναις εκτιμήσεως, παρετήρει μετά συγχωρητής εις ξένον άπορίας, ότι κατά τούτο διαφέρει των αλλαχού γυναικών η Ελληνίς, ότι πολύ περισσότερον του εραστού, αγαπά πάντοτε τον σύζυγον αυτής.

Αν υπάρχωσι σχέσεις μετά γυναικών, ων η διάρρηξις κόπτει την όρεξιν και τον ύπνον επί τινάς ημέρας, πολύ συνηθέστερον των τοιούτων διαζυγίων αποτέλεσμα, είναι να αισθάνηται τις ανακούφισιν, οίαν ο προφήτης Ιωνάς, ότε εξήλθε της κοιλίας τοῦ κήτους.

Όσοι απορούσι βλέποντες διακεκριμένον άνδρα προσηλούμενον πολλάκις εις γυναίκα πεζοτάτην, φαίνονται λησμονούντες ότι δεν έπεται εκ τούτου ούτε ότι την αγαπά, ούτε καν ότι τω αρέσκει, αλλά μόνον ότι καταφεύγει εις αυτήν, ως οι

πυρέσσοντες εις την κινίνην.

Η μικρά διάνοια των γυναικών είναι πολύ προσφορωτέρα της ανδρικής προς ακριβή εκτίμησιν των μικρών ζητημάτων, διά τον αυτόν λόγον δι' ον μικρά πλάστιγξ ζυγίζει τα μικρά πράγματα πολύ ακριβέστερον της μεγάλης.

Το είδος έρωτος, ον εμπνέουσι γυναίκες τινές, νέαι, δροσεραί, εύσαρκοι, αναίσθητοι και ευήθεις, φαίνεται μοι κάπως συγγενεύον προς την ανθρωποφαγίαν.

Έκαστον έθνος έχει ζών τι, το οποίον θεωρεί ως ακάθαρτον· οι Τούρκοι βδελύσσονται τους κύνας, οι Ιταλοί λέγουσι «ο χοίρος, με συμπάθειον», εν Ελλάδι δε ήκουσα πολλάκις χωρικούς λέγοντας: «Η γυναίκα μου, με συμπάθειον».

Οι υπερκορεσθέντες των ρομαντικών συγκινήσεων της νεωτέρας φιλολογίας αρέσκονται έπειτα εις την παιδικήν αφέλειαν του Ομήρου, καθ' ον περίπου τρόπον αγαπώσι και οι λάγνοι γέροντες τας αθώας κορασίδας.